

GUTENBERG

Finska Typografförbundets organ

N:o 14 (2)

Suomen Kirjaltajaliiton äänenkannattaja

Februari 1 Helmikuu	Prenumerationspris — Tilaushinta Helt år — Koko vuosikerta . . . . 3 m. Lösnummer — Irtonaisnumero à 30 p.	Redaktion — Toimitus J. Höglund V. Blomqvist Ansvarig — Vastaava	Annonspris — Ilmoitushinta Per petitråd . . . . . } 25 p. Petiiti-riviltä . . . . . }	6:te årgången 1898 6:s vuosikerta
----------------------------------	--	---	---	--

Finska Typografförbundet. Suomen Kirjaltajaliitto.

Förbundsstyrelsens meddelanden.

Vid anmälandet af nya medlemmar behöfver hädanefter inträdesafgiften icke bifogas men bör afdelningsstyrelsen ansvara för att densamma blir insänd vid följande kvartalsredovisning.

Redovisning för 4:e kvartalet 1897 har insändts från Helsingfors, Kristinestads, Wiborgs, Raumo, Tammerfors, Åbo, Kuopio, Borgå, Wasa, Mariehamns, Björneborgs och Uleåborgs afdelningar.

Resp. afdelningsstyrelser erinras om bestämmelserna i § 35 mom. a och c.

Förbundsstyrelsen.

Tiedonantoja Liittohallitukselta.

Uusia jäseniä ilmoittaessa ei tästälähin tarvitse sisäänkirjoitusmaksuja liittää, mutta on osaston toimikunta vastuunlainen siitä, että ne lähetetään seuraavan neljännessä tilin kanssa.

Neljännän vuosineljänneksen tilit vuodelta 1897 ovat saapuneet Helsingin, Kristininan, Wiipurin, Rauman, Tampereen, Turun, Kuopion, Porvoon, Waasan, Marianhaminan, Porin ja Oulun osastoista.

Osastojen toimikuntia huomautetaan sääntöjen 35 §:n a ja c kohdan määräyksestä.

Liittohallitus.

Anmälda medlemmar. Ilmoitettuja jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — Helsingin osastosta: Salminen, Karl Wilhelm, s., l., 23/177. — Tynell, Carl Henrik, s., l., 20/1076. — Wasenius, Oskar Alexander, s., l., 12/569. — Tenna, Mikko, s., l., 29/62. — Leffeldt, Emil, underfaktor, alijoh-taja, 12/168. — Mattsson, Anna Maria, s.-elev, l.-opp., 3/277.

Från Tammerfors afdelning: — Tampereen osastosta: Liljefors, Hulda, s.-elev, l.-opp., 17/1279. — Wansen, Frans, s.-elev, l.-opp., 3/1079. — Mattsson, Matti, s., l., 19/1269. — Helenius, Hulda, s.-elev, l.-opp., 23/1079. — Kapanen, Petter, s.-elev, l.-opp., 9/878. — Jansson, Viktor, s., l., 19/1055. — Eklund, Johan August, s., l., 27/1275.

Från Åbo afdelning: — Turun osastosta: Hassén, Ernst Oskar, s., l., 19/1174.

Från Kristinestads afdelning: — Kristininan osastosta: Uskela, Karl, s.-elev, l.-opp., 4/378.

Från Wasa afdelning: — Waasan osastosta: Ekman, Karl Viktor, s., l., 27/178.

Inträdande medlemmar. Yhtyneitä jäseniä.

Från Helsingfors afdelning: — Helsingin osastosta: 658. Pihl, Evert.

Från Kuopio afdelning: — Kuopion osastosta: 659. Bergroth, Gustaf.

Från Jyväskylä afdelning: — Jyväskylän osastosta: 660. Hake, Klaus Gustaf Ferdinand. — 661. Niemi, Juho Heikki. — 662. Mantere, Hjalmar. — 663. Belitz, Hjalmar. — 664. Strömbäck, Johan Oskar. — 665. Tamminen, Wilhelm Aleksander. — 666. Sundvall, Eero Emil. — 667. Hirvonen, Oskar Ferdinand. — 668. Tiilikainen, Oskar Henrik. — 669. Salo, Oskar Fredrik.

Aflyttade medlemmar. Muuttaneita jäseniä.

296. Roth, J. K. W., från Wasa till Helsingfors, Waasasta Helsinkiin. — 601. Olsson, P. H., 424. Hjelm, J. A., från Mariehamn till Helsingfors, Marianhaminasta Helsinkiin. — 663. Belitz, H., från Jyväskylä till Wasa, Jyväskylästä Waasaan. — 578. Nyman, G. E., från Åbo till Helsingfors, Turusta Helsinkiin.

Utgående medlemmar. Eronneita jäseniä.

Från Tammerfors afdelning: — Tampereen osastosta: 501. Nurmi, Hjalmar.

Från Wiborgs afdelning: — Wiipurin osastosta: 528. Tallberg, Anders Wilhelm.

Från Uleåborgs afdelning: — Oulun osastosta: 429. Pesonen, Antti Emil. — 432. Åsvik, Johan Emil. — 438. Fors, Karl Erik.

Från Mariehamns afdelning: — Marianhaminan osastosta: 425. Malmström, Knut Elis.

Från Kuopio afdelning: — Kuopion osastosta: 347. Mustonen, Johan Henrik.

Från Åbo afdelning: — Turun osastosta: 554. Marjanen, Oskar Robert, 555. Laaksonen, Johan Ferdinand.

Ofvanstående utslutna för bristande medlemsafgifter. — Ylläolevat eivät ole suorittaneet jäsenmaksujansa.

Från Björneborgs afdelning: — Porin osastosta: 412. Pakkala, Johannes, orsak ej uppgifven, syytä ei ilm.

Från Helsingfors afdelning: — Helsingin osastosta: 21. Kumpu, Johan Viktor, 200. Kyllönen, Johan Herman, 204. Ljungqvist, Gustaf Adolf, 218. Nemlander, Arthur, 243. Friman, Gustaf Adolf, 244. Rössiger, Max Bruno, 263. Törnroos, Emil Konstantin, 267. Lanér, Johan Leonard, 269. Hornborg, Viktor Aleksander, 270. Lybeck, Bernhard, 381. Ekholm, Fredrik Vilhelm, 508. Parviainen, Kaarlo, 509. Hägglund, Verner, för bristande medlemsafgifter, eivät ole suorittaneet jäsenmaksujaan. — 175. Vickstedt, John, 176. Fogelholm, Karl, 177. Lindroos, Frans Alfred, 178. Ekberg, Karl Oskar, 181. Nyberg, Emil, på egen begäran, omasta pyynnöstä. — 274. Helander, Johan Albert, skall inträda i maskinmästarklubben, yhtyy konemestariklubiin.

Rättelser. Oikaisuja.

I senaste nummer har bland Kontrollnämndsmedlemmarna införts hr J. R. Carlander, bör vara hr Alb. Nordberg.

Emedan Evert Fredrik Lundgren blifvit anmäld från Tammerfors och derefter från Helsingfors afdelningar samt inträdt under n:ris 646 och 648, dödas härmed den föregående nummern.

Viime numerossa on tarkastusvaliokunnan jäsenenä mainittu hra J. R. Carlander, pitää olla Alb. Nordberg.

Koska Evert Fredrik Lundgren on ilmoitettu Tampereen ja Helsingin osastoista ja yhtynyt n:oilla 646 ja 648, kuoletetaan täten edellinen numero.

Adresser.

Gutenbergs redaktion.

Svenska redaktörens, hr V. Blomqvist, Gräsviksgatan 22.

Finska redaktörens, hr J. Höglund, Päivälehtis tryckeri.

Kontrollnämnden.

Ordförandens, hr A. Karjalainen, Simelii tryckeri, Helsingfors.

Herr Alb. Nordberg, Aamulehtis tryckeri, Tammerfors.

Herr E. Heino, Backmans tryckeri, Kuopio.

Osoitteita.

Gutenbergin toimitus.

Suomalaisen osaston, hra J. Höglund, Päivälehtisen kirjapaino.

Ruotsalaisen osaston, hra V. Blomqvist, Ruoholahdenkatu 22.

Tarkastusvaliokunta.

Puheenjohtaja, hra A. Karjalainen, Simeliuksen kirjap., Helsinki.

Herra Alb. Nordberg, Aamulehden kirjap., Tampere.

Herra E. Heino, Backman'in kirjap., Kuopio.

Öfersikt af de senaste valen inom Förbundet.

Ett år är förlidit, sedan de första funktionärerna inom Finska Typografförbundet valdes. Det insågs då, att deltagandet från de röstberättigades sida komme att vara mycket ringa och ej så omfattande som i framtiden, i anledning af att så få afdelningar då ännu hade anmält om sitt inträde i Förbundet. Men nu, ett år efteråt, hade förhållandena bordt gestalta sig annorlunda, emedan tolf afdelningar med cirka 500 medlemmar hade rätt att deltaga i valen till de skilda funktionerna inom Förbundet. Hopsummeringen af de afgifna rösterna utvisade endast ett 50-tal röstande. — — —

Vi kunna ej tro annat än, att den erkända finska flägmän är, till en del åtminstone, skuld till den likgiltighet för vårt allmänna bästa, som nu gör sig gällande bland landets typografkar, och att så få deltagit i de nu afslutade allmänna valen.

Vid genomgåendet af kontrollnämndens protokoll vid röstberäkningmötet den 30 december förvänas man öfver det lilla antal röstande — ett 50-tal — som deltagit i funktionärsvalen inom Förbundet — låt så vara att endast sex afdelningar, nämligen Helsingfors, Borgå, Kuopio, Tammerfors, Kristinestad och Vasa deltagit i valen, men en högre siffra hade kunnat åstadkommas, om intresset ej varit så slapt, som resultatet af de nu försiggångna valen utvisa.

Men nu hafva vi ännu sex Förbundsafdelningar, hvilka ej alls deltagit i valen! — Visserligen hade Wiborgs och Raumo afdelningar sändt sina röstprotokoll, men — ojusterade, ehuru 9 § i Förbundets stadgar uttryckligen bestämmer, att röstprotokollen bör vara justerade innan de afsändes till kontrollnämndens ordförande! — Vi uppmana därför Wiborgs och Raumo afdelningars bestyrelser att härefter noggrannare studera Förbundets stadgar, så att slikt slarf ej förnyas. — Hvertill tjäna Förbundets stadgar, om de ej efterlefvas.

Återstå ännu fyra afdelningar, nämligen Åbo, Björneborg, Uleåborg och Mariehamn, hvilka ej alls behagat deltagat i valen. Orsaken till denna likgiltighet från dessa afdelningars sida kan ej på annat sätt förklaras än, att det är resp. bestyrelser, som genom sitt slarf äro vållande till, att de ej sammankallat sina afdelningar till den af Förbundsstyrelsen utsatta valdagen för afgifvande af sina röster. Om orsaken är den vi antaga, bör resp. afd. gå i författning om, att en ny och lifskraftigare bestyrelse, hvilken tillika vet sköta sina äligganden, blir utsedd i den förres ställe.

Tariffikysymys.

Tunnettua on, kuinka tärkeä ja miltei pakollinen tämän kysymyksen nostaminen on. Siihenhän on omat luonnolliset vikansa, jotka sitä suorastaan pakottavat ja vaatimalla vaativat. Ja tätä maaseutu enemmän kaipaa. — Emme luule tekevämme väärin, jos otamme ja uudistamme vielä niitä alhaisia palkkoja, joita nykyään maaseudulla maksetaan.

Ollen koko palkkausmäärän määrääminen yksinomaan johtajien ja isännistön yksipuolisen

Muistakaa Vanhuusrahaa!

mielivallan alla, ei työntekijöillä ole mitään sananvaltaa palkkansa kohottamiseksi. Jos latoja rohkenee katsoa vähäksi esim. 70 penniä 1,000:ta neliöltä (= 1:08 p. 100 riviltä) — joka summa useissa paikoin maksetaan — niin pianpa faktori tai isäntä on niskassa. Jos taas latoja, joka on vuoden tai puoli ollut taiturina, vaatii palkan korotusta 60—50 mk:n kuukauspalkkaan — joka ei ole hyvinkään harvinainen summa — saa hän siihen tavallisesti kieltävän vastauksen.

Ei myös ole varmaa josko kaikin paikoin maksetaan mainittua 70 p:ää 1,000:lta nel., vaan vielä vähemmänkin, aina 70—40 p. 1,000:lta nel. joka jo menee surkuteltavan alhaiseksi, jolla ei voi ansaita toimeentuloaan kunnollisesti, puhumattaakaan minkäänlaisista säästöistä vanhuuden varalle tai muusta sellaisesta.

Hyvällä syyllä luulisi jokaisen järjellisen ihmisen käsittävän, mihin moinen alhainen maksu saattaa työntekijän, olkooppa hän sitten vanha tai nuori: nureksimiseen ja kovaan katkeruuteen, saadessaan koko päiväisen ahkeran työnsä palkkioksi ainoastaan 2—3 mk ja väliin vielä alle siitakin. Tästä päättäen ei voisi otaksua, sitä vähemmän uskoa, että nyt eletään vapauden ja tasa-arvoisuuden aikakaudella.

Onko siis kohtuutonta, että tariffikysymys on alkuunpantu? Luonnollisesti ei.

**

Viimeisessä Helsingin kirjaltajayhd. kuukauskokouksessa hra V. Blomqvist pohjusti kysymyksen: „Eikö olisi aikaan saatava koko maalle yhteinen palkkaustariffi?“ ja ehdotti 9-miehisen komitean asettamista Helsingin osaston puolesta, joka komitea sittemmin yhdessä liittohallituksen kanssa tulee työskentelemään tariffin aikaan saamiseksi. Komitea tulisi muodostettavaksi siten, että alussa siihen kuuluisi kolme tilapäis- ja kolme sanomalehtilatojia sekä kolme painajaa, ja jos tämä määrä ei riitä, saa komitea tarpeen mukaan kutsua lisää jäseniä.

Ehdokkaiksi — vaali tapahtuu vasta seuraavassa kokouksessa — komiteaan tulivat tilapäislatojista: hrat A. Karjalainen, E. Enberg, L. Lanér, A. Henriksson, ja V. Malenius; sanomalehtilatojista hrat V. Blomqvist, E. Frimodig, O. Schwartz ja J. Höglund; painajista hrat K. Skogster, K. E. Mustonen ja R. Lindgrén.

Ett oskick.

Det har på senare tider blifvit en vana, att tryckerierna i landsorten, — lyckligtvis ett fåtal — börjat annonsera efter äldre elever eller yngre sattare till sina tryckerier. Utaf dessa äldre elever eller yngre sattare fordras det ofta, enligt annonserna, att de äro skickliga accidenssättare samt kunniga i alla göromål som förekomma inom tryckeriet. Sådana annonser förekomma i en del landsortstidningar hvarje vecka.

Orsaken till, att dessa tryckerier önska sig yngre sattare, eller äldre elever, är ej svår att uttröna. De värda tryckeriernas patroner resonera som så, att åt elever och yngre sattare kunna de betala huru låga löner som helst, ej tänkande på, om dessa kunna existera med den svårt förvärfvade spåtsstyfvern eller ej.

Betecknande är, att just dessa tryckerier — på få undantag när — arbeta med en stor massa elever, och då dessa vid lärotidens slut väga framkomma med en anhållan om samma lön, som en konstförvandt ätnjuter å andra tryckerier afskedas han utan vidare och nya antagas i stället.

Omnämnandet af dessa tryckeriers namn, som förfar på ofvannämnda sätt uppskjuta vi tills vidare med förhoppning om att de själfva inser det orätta i denna sin taktik och upphöra därmed.

Suomalaisille Kirjaltajille.

Useimmat kirjaltajat ehkä muistavat, että Helsingin kirjaltajain yhdistyksen toimesta joku vuosi sitten julaistiin kirjapainoa koskeva suomalainen ammattisanasto-ehdotus. Asian täten alkuun saattua toivottiin ja pyydettiin maamme kirjaltajilta siihen myöskin apua onnistuneempien nimitysten keräämisessä ja keksimisessä niissä kohdissa mikä ei heidän mielestään ollut oikein tarkoituksen mu-

kainen. Aika tässä toivossa kului kulumistaan, vaan keltään ei saapunut pienintäkään parannus-ehdotusta, jotta näin ollen näytti siltä kuin sanasto olisi kaikkia tyydyttänyt, mikä kumminkaan ei saata olla mahdollista. Jottei asia toki tähän jäisi, asetti Helsingin kirjaltajain yhdistys talvella 1897 komitean, jonka tarkoitus tulisi olemaan sanaston pohtiminen ja sitten myöskin koettaa saada nimityksiä käytäntöön. Komitean työ onkin ensin ollut nimitysten seulominen yleensä ja uusien keksiminenkin, vaan pääasiallisesti on komitean toimi kohdistunut toisen nimisanan pyyhkimiseen kahdesta ehdotetusta ja säilyttää sopivampi, varsinkin sen vuoksi, että saatetaan välttää sekoitusta, sillä toinen henkilö saattaisi pitää toista, toinen toista sopivampana nimityksenä.

Tällä kannalla asian nykyään ollessa, kääntyy komitea nyt täten maamme suomalaisten kirjaltajain puoleen sillä hartaalla toivolla ja pyynnöllä, että he innolla alottavat ottamaan käytäntöön suomalaisia ammattisananoja kirjapainon alalla, jotta tuosta nykyään vallalla olevasta sekasotkusta vihdoinkin päästäisiin. Uudet nimitykset varmaan tuntuvat alussa oudoilta, vaan niihin kyllä totutaan, kuten kirjaltaja (= typograf)-nimitykseen, joka jo on yleinen.

Helppottaakseen asianharrastajain rasitusta on komitea pitänyt sopivana julaista sanastoa ainoastaan vähemmän osan kerralla.

Kun Kirjaltajaliiton äänenkannattaja „Gutenberg“ myöskin entistä enemmän tätä nykyä levittää kirjapainoalalle maasamme ja sanasto sen vuoksi on helposti käytettävissä, ei luulisi olevan mitään esteenä, jos vaan halua ja tahtoa asian edistämiseen on olemassa.

Samalla kuin komitea nyt julkaisee sanaluettelon yleistä käytäntöä varten, pyytää se nöyrymästi, että asianharrastajat loisivat huomionsa erittäin niihin sanoihin, jotka puheenaolevassa sanaluettelossa ovat painetut harvennetuilla kirjakkella, sillä komitea soisi niille sanoille sopivimman nimityksen, kuin mitä nyt on ehdotettu. Asian eduksi olisi myöskin, että suomea puhuvat kirjaltajat, etenkin suomalaisissa maaseutukaupungeissa, ottaisivat nyt julautun sanaluettelon keskuudessaan lähemmän harkintansa alaiseksi ja ilmoittaisivat keskustelun tuloksen komitealle. Kaikki huomautukset ja mahdolliset lisänimitykset ottaa komitea kiitollisuudella vastaan ja ovat nämät ilmoittamiset lähetettävät komitean puheenjohtajalle Rob. Ahlstedtille, osotteella Helsinki, Antinkatu 4.

Accentuerade bokstäffer, korkokirjakeita;
accidensarbete, aksidensityötä (tilapäistyötä);
accidensstilar, aksidensikirjakeita;
accidenssättare, aksidensilatoja;
accidenspräss, aksidenssipainin;
afdelning, osasto;
afdrag, vedos;
afdraga korrektur, vetää korehtuuria;
affischstil, ilmoituskirjakeita;
aftlappa, koputtaa (?);
afklatscha, läjähyttää;
aftägga, purkaa;
aftläggningsmaskin, purkauskone;
afskärning, leikkaus;
afskärningslinje, leikkausviiva;
afskärningssteg, leikkausloitto;
aftryck, jälite;
anfängsbokstaf, alkukirjake;
anfängslinje, alkuviiva;
anföringstecken, johtomerkki;
anmärkning, muistutus;
antiquastil, antikvakirjake;
apostrof, heitto- tai eroitusmerkki;
ark, arkki;
arksignatur, arkkimerkki (katso: *norm*).

Band, nauha;
„ *under-* „, ala-;
„ *utförings-* „, johto-;
„ *öfver-* „, ylä-;
bandstäng, nauhatanko;
bandvals, nauhatela;
begynnelsebokstaf, alkukirjake;
begynnelsekolonn, alkuviiva;
beräkningsättare, laskulatoja;
beställbord, olkapöytä (?);
beställttyg, olkajuovalo (?);
bihang, lisälehti;
bilaga, liite;
bildyta (å stil), kuvapinta (kirjakeessa);
binda ut, sitoa;
bindtecken, katso *devis*;
bindsteg, sideloitto;
blankett, lomake (?);
blankettform, lomakekehilö (?);
blankettpapper, lomakepaperi (?);
blankkolonn, lomaviiva (?);
bok, tryckt, kirja, painettu;
bokstaf, kirjake;
boktryckare, kirjapainaja;
boktryckeri, kirjapaino;
bourgeois, burgois;
bred stil, leveä kirjake;
brefhufvud, kirjeotsikko;
brefkast, kirjekäistale;
brytta, katkaista;

bräksiffra, murtonumero;
bräde, fukt-, lauta, kastin-;
„ *vask-* „, puhdistus-;
„ *sätt-* „, lädelma-;
brödstil, -ar, leipäkirjake, -kkeita;
bröllop, hylky;
bågqvadrat, kaarineliö;
bengel, vetotanko.

Cicero, cicero;
citationstecken, lainausmerkki;
corpus, korpus;
cylinderbeklädnad, silinteripeite;
cylinderpräss, silinteripainin.

Dedikation, omitus;
defekter, lisäkkeitä;
defektkast, lisäkekasti;
defektlista, lisäkeluettelo;
degfärg, tahmeväri (?);
delning (af ord), jako (sanan-);
digel, tiikeli (?);
digelpräss, tiikelipainin (?);
divis, tavuumerkki;
divisor, pihti;
draga upp, katso *uppdraga*;
dragrem, vetohihna;
dregare, estimet;
drifholtz, pakotin;
dubblera, kerrosta;
düffel, kaadeke.

(Jatk.)

Om typografisk smak

skrifver en hr Paul Nathan i „Inland Printer“ följande:

„Det är en stor skillnad mellan accidensarbetet nu och för endast några få år tillbaka. Mått-skalan för det utmärkta är i ständigt stigande med hänsyn till det artistiska. Den nutida accidenssättaren måste hafva någon kännedom om konst — han måste vara någonting mer än en 'typuppstaplare'. Han måste förstå, att det är lika möjligt för honom att åstadkomma individualitet i typernas anordning som för artisten att åstadkomma sådan med ritstift eller pensel.

Ganska få typografer hafva någon idé om ändamålsenlighet, symmetri eller det väl afvägda, eller kännedom om olika färgers värkan; de som besitta künskaper på dessa områden äro för det mesta ledare. Hvar och en värderar ett vackert tryck, liksom hvar och en värderar ett konstnärligt arbete. Det finnes imitatorer och kopierare, men huru få äro icke de, som frambringa något originelt!

Det är icke så länge sedan unge män kontraktlenligt förbundo sig att lära konsten och mysterierna i typsättning — i dag sker detta arbete med maskiner. Någon egentlig konst var det icke, och icke heller gifves det något skäl för att det skulle vara någon myster. Den verkliga konsten i typografin måste ligga i dess öfverensstämmelse med arbetets art, i tillämpande af artistiska principer, i naturlig harmoni och i färgkontraster. Detta allt kan icke åstadkommas med maskin utan måste alltid utgå från det individuella och ideella hos arbetaren. Den typograf, som tillägnar sig dessa principer, står alltid högt öfver tåflan med hvarje maskin.

Den unge man inom boktryckaryrket, hvilken önskar blifva framstående därinom, finner ganska få tillfällen att utbilda sig själf. Hans enda utväg är att lära af äldre, erfarenare typografer, med hvilka han kan komma i samarbete och beröring, och genom att studera hvarje godt typografiskt alster, som kan komma under hans ögon. Men resultatet af allt detta är, att han i de flesta fall endast lär sig 'efferhärningsmanéret'. Han har därigenom ganska liten utsikt att upptäcka de ledande principerna för arbetet — de säkra regler, som böra följas, jämte tillämpningen af dessa regler, och således ej heller den utbildning, som sätter honom i stånd att mottaga och tillfredsställande utföra hvilket som helst arbete inom branschen.

Ett alldeles för stort värde och inflytande tillmätas den så kallade naturliga smaken. Människorna i allmänhet äro invaggade i den tron, att kännedomen om konsten och dess principer är af naturen förbehållen endast några få, men ej kan läras af mängden. Detta är en stor villfarelse. Det är lika möjligt att lära kännedomen i konst som att lära skriva, och ingen vill väl bestrida möjligheten af att lära hvarje normalt utbildad människa att skriva. Naturligtvis har den ena mera anlag än den andra, men det finnes inga större svårigheter för utbildning på detta område än på andra.

Jag tvekar icke åtaga mig värfvet att göra en 'konstnärlig typograf' af hvar och en, som är begäfvad med tillräcklig kännedom i värksättning, och som äger tillräckliga künskaper om tryckningskonstens teknik“.

(T. f. B.)

Kirjekortti Raumalta.

Illoista ja onnellista vuoden jatkoa arv. Gutenbergin toimitukselle, koko kirjaltajaliitolle ja kaikille grafillisen taiteen palvelijoille! Menestykseen ja lisääntymiseen Gutenbergin kannattajat! Edistykseen ja varttukseen Suomen kirjaltajaliitto jäsentensä tosi hyväksi ja maallemme kunniaksi!

Raumalla, kuten tiedetään, on myöskin jo perustettu kirjaltajain klubi, joka kuuluu haarasastona kirjaltajaliittoon. Vähäinen se tosin on, mutta alku on kuitenkin tehty, ja siitä kyllä aikain kuluessa voi kehittyä paikkakuntansa kirjaltajain etujen valvoja, sekä avun lisikettä Liitolle. Nykyisissä oloissaan ei se, jäsenlukunsa pienen tähden kykene juuri muuhun kuin „joukon jatkoksi“. Sen jäsenluku on ainoastaan 6 henkilöä. Mitkään „tärkeimmät“ asiat ei sen apua paikkakunnalla kaipaakaan, sillä olot täällä ovat yleensä yhtä hyvät, kuin muuallakin pikkukaungeissa — jos ei hieman paremmatkin; avarat puhtaat työhuoneet, 80 pennin 1000 nelionmaksu laskulatojille, sekä vapauden rajoitusta ei nimeksikään. Tästä huomattane, että meillä ollaan edellä muista pikkukaungeista monessa suhteessa! — Kenties suuremmille kaupungeillekin olisi raumalaisista jotain hyvää esimerkkiä, ainakin siinä, että raumalaiset kirjaltajat nykyisin kaikki ovat *raittia* — faktori — joka myöskin on isännöitsijä — Vikmannista alkaen nuorimpaan oppilaaseen saakka. — Ei ole joka paikassa esimiehetkään raittiita, vaikka kyllä tahtoisivat työmiehensä raittiiksi! —

—tti.

Kirje Oulusta.

Oulu tammikuulla 1898.

Seuratessa nykyistä kirjaltajakunnan toimintaa yhteisen, pienen ja nuoren liittomme työvainiolla, tulee huomauttaa yhtä ja toista, joka panee pahansuovaksi innostuneemmankin yhteistyöhön hakukkaan miehen. Ja miksi? Syystä siitä, että meikäläisiä kaikkialla yleensä väijää haluttomuus ja välipitämättömyys yhteisten asiain kuletuksen ja hoitoon. Intoa ja työkykyisyyttä löytyy kyllä aina alussa, mutta jähkä näitä enemmän ja pitemmän aikaa tullaan tarvitsemaan loppuvat ne perin niukoiksi — tahdottomuus saa valan ja seisaus on yleinen.

Tällaista voi sanoa t. k. pienen ja vähälukuisen liittoastion tähänastisesta toiminnasta. On kyllä käsitelty järjepäisiä ja kohtuuden mukaisia ajan kysymyksiä olojen parantamiseksi täällä, mutta — kuten jo enemmän niistä on kerrottu — eivät saavuttaneet isännistön puolelta vähintäkään kannatusta, ovat ne jäätneet siihen. Tämä kai ollee syynä siihenkin, ettei klubissa tullut kysymyksenalaiseksi työpäivän lyhentäminen, jota johtajien puolelta kehoitettiin. Tokko se lävitse kunnolla olisi meuntykään paremmin kuin kesäloma, y. m. m. kysymykset, niin oli ehkä hyväkin, kun „jänis söi eväät“.

Huvituksista on klubi pitänyt sentään huolta, toimeenpanemalla iltamia ja kartuttaneen siten rahavarastoa. Ja näistä iltamain toimeenpanijoista sopii kiitollisuudella mainita, että avustajina niissä on ollut paikkakunnan naisia, sillä täällä — ihme kyllä — eivät isännät vielä ole siihen suuntaan kukkaroaan kallistaneet, että olisivat naisia painoihinsa hankkineet.

Puhussa naisista, tulee ehdottomasti ajatella, ettei sitä seikkaa, ettei taida kauan viipyä, ennen kuin niitä aletaan täälläkin ottaa painoihin. Sillä pojanpahuukset eivät enää tahdo pysytellä kastin ääressä, vaan luikkivat tiehensä oltuaan muutamia viikkoja ehkä kuukausiakin. Ja luonnollistahan se onkin, ettei kaikilla lapsen nuoruudessaakaan ole taipumusta ruveta viiden vuoden ajaksi „keppihevoseksi“, kun tämän ajan kulluttua kastinreuna kuitenkin tulisi karsaaksi ja eteen aukenisi maailman pitkäpöytä, jonka äärimmäinen huippu olisi tietysti Helsinki! Siksi onkin hyvä, että jo ajoissa tehdä taka-askel ja ottaa ammatti sellainen, joka miehuuden ijässäkin voi taata elannon omalla paikkakunnalla.

Mitä oppilaiden paljouteen tulee, niin niitä kyllä on, jota vastoin taitureita vähän. Ja kuulutaanpa jossakin painossa käytettävään alaikäisliikkeen täysikäisten määrääjällä työssä — niin sanottiin. Eikä se mikään uutuuus ole, päinvastoin on sitä ennenkin harjoitettu ja vieläpä ammatintarkastajan silmiin edessä, mutta — juoksupojan nimellä.

Lukuunottamatta neljää varsin kirjapainoa, on täällä olemassa kolme pientä aksidenssipainoa, nim. Osk. Jalanderin, A. Tolvasen ja Abr. Suti- sen, joista edellisessä ainoastaan on polkupainin ja jälkimmäisissä vaan pieni käsipainin. Nämä tekevät suurta haittaa paikkakunnan varsinaisille kirjapainoille jo siinäkin, ettei näissä ole oikeaa ammattimiestä, kuin myös pienten tila-

päistöitten teoissa, jotka edelliset ovat hävittäneet jälkimmäisten takia.

Se seikka, ettei näissä aksidenssipainoissa ole opinkäynnystä ammattimiestä, on kyllä harmillinen asia, mutta se asettuu siitä, kun ottaa huomioon, ettei täällä muissakaan painoissa tehdäkään omintakeista luomaa vielä vähimmin pyritään siihen suuntaan, jonka seikan jo osapuolleen todistaa sanomalehtien ilmoituslatoukset.

J. H.—d.

Från förbundsområdet. Liiton alalta.

— **Helsingfors.** Typografernas förening i Helsingfors hade sitt månadsmöte den 23 januari. En af bestyrelsen väkt fråga med anledning af en skrivelse införd uti senaste nummer af „Gutenberg“ och adresserad till bestyrelsen, hvilken skrivelse äfven inkommit skriftligt till föreningsordföranden till nästa möte i och för närmare detaljers införskaffande. — Föreningen beslöt att årsmöte skulle hållas å föreningslokal och att årsmöte därpå kommer att firas å något annat lämpligt ställe. — Emedan föreningen uppsagt sin nuvarande samlingslokal beförläggades bestyrelsen att upphylla en ny sådan och i någon centralare del af staden. — Till föreningsrepresentant i fackföreningarnas centralkomité valdes hr A. O. Nyman — Till ordförande i föreningen, hvilken kommer att väljas vid årsmötet, föreslogos alternativt hrr K. Skogster och A. Henriksson. — Nuvarande ordföranden hr A. J. Jakobsson har anhöllit om att ej bli återvald. — Som kandidater till bestyrelsemedlemmar föreslogos hrr E. Enberg, H. J. Forsström, E. Tötterman, J. V. Lindholm, Vieno Forsström, A. Karjalainen, J. H. Niemi och E. Haggren. Till deras suppleanter föreslogos hrr V. Mallenius, Axel Nyman, E. Eriksson och H. K. Lundström. — Till kandidater för val af revisorer föreslogos hrr O. Lindstedt, G. Enberg, K. Johansson, K. Sundberg, M. Hagert och J. Skarp. Till deras suppleanter: L. Lanér, J. Lystinen, E. Packalén och V. Jonasson. — Till kandidater för val af inventeringsmän föreslogos hrr M. Littonen, E. K. Rosenberg, H. Forsblom, E. Penger, F. Turunen och K. Kajander. Till deras suppleanter: hrr K. Julin, H. Marjamaa, Valerian Johansson och A. Fagerstedt. — Säsom kandidater till en 9-manna komité, hvilken i samråd med förbundsstyrelsen kommer att utarbetea ny aflöningsstariff gällande för hela landets typografkär, och hvilken komité bör bestå af 3 maskinmästare, 3 civila och 3 tidningssättare, föreslogos maskinmästarna K. Skogster, E. Mustonen och R. Lindgren, civila sätтары A. Henriksson, L. Lanér, E. Enberg, V. Mallenius och A. Karjalainen samt tidningssätтары J. Hög- lund, V. Blomqvist, E. Fridmodig och O. Schwartz. — Fem nya medlemmar godkändes i föreningen.

— **Mariehamn.** Mariehamns Typografklubb hade senaste söndagsmöte å tryckeriets byrå, det första på nya året och försiggick enligt stadgarna val af ny bestyrelse för klubben. Resultatet af valet utföll sålunda: att till ordförande utsågs Wilh. Söderqvist och till sekreterare Axel Liittman, dessutom tillföll K. A. Sandberg vid sekreterarevalet ett mindre antal röster.

— **Kuopion Kirjalt. yhdistyksen vuosikokouksessa** v. k. 15 p. valittiin puheenjohtajaksi hra L. Lyytikäinen sekä johtokunnan jäseniksi hrat Gust. Bergroth, A. Bergroth, O. Styf ja H. Markkanen; tilintarkastajiksi hrat O. Rissanen ja M. Miettinen. Eroavalle johtokunnalle ei voitu myöntää tilivapautta syystä, että tilintarkastajat eivät olleet ehtineet tarkastaa vuositiliä.

Notiser. Uutisia.

— **Till Zacharias Topelius' födelsedag** sände Typografernas förening i Helsingfors, hvars hedersledamot den ärade skalden är, en adress af följande lydelse trykt i guld:

„Högtärade Herr Statsråd Z. Topelius. Ä en dag, då hela Finlands folk, tacksamt för de många ädla minnen Ni skänkt det, med djupaaste kärlek och vördnad nalkas Eder, vilja äfven vi, hufvudstadens typografer, hvilka stå till Eder i så stor tacksamhetsskuld, till Eder, vår Förenings högt aktade Hedersledamot, framföra våra hjärtligaste lyckönsningar. Med hela vårt fosterland förena vi oss i den önskan, att den Högste i sin nåd måtte förnuna oss glädjen att ännu länge ibland oss få behålla Eder som en älskad, alla ungas varmhjärtade vän!“

A Typografernas Förenings i Helsingfors vägnar, dess Bestyrelse.“

Adressen är innesluten i pärmar, å hvilka i guld är tryckt Zacharias Topelius 1818 1/4, 1898. Nere i högra kanten står „Till sin ärade Heders-

ledamot vördsamt af Typografernas Förening i Helsingfors“. Pärmarna äro gjorda af brunt kallfäder, invändigt fördrade med hvitt siden och sirade med rika förgyllningar, däribland typografernas vapen. Vidare äro pärmarna försedda med silfverbeslag och snörmakeriarbeten. Såväl adressen som utanskriften å pärmarna är skriven på svenska och finska språken.

— **Från Internationales Buchdruckersekretariat** i Bern har Finska Typograförbundet fått emottaga inbjudan att inträda i ömsesidighetsförbindelse med ofvannämnda centralorganisation för utförelse af grafiska yrken.

— **Gåfvor.** Invalidfonden har fått emottaga följande gåfvor: af Abo Typograförörening 100 mk och af Onämd 30 mk.

— **Minnesgåfva.** Stereotypören A. Söderlund, som under 11-årigt arbete hos firman Weilin & Göös gjort sig synnerligen omtykt af sina arbetskamrater, erhöi den 1 febr., då han afgick från sin anställning för att öppna egen affär, en dyrbar med inskription försedd klackring af guld, förärad af arbetskamraterna.

— **Typografen A. Söderlund,** som hittills varit anställd säsom stereotypör hos firman Weilin & Göös, har den 1 februari härstädes etablerat en stereotypianstalt, för tillverkning af alt hvad till yrket hör.

— **Efterföljansvärd.** I september månad 1897 beslöto Hufvudstadsbladets sätтары bilda en s. k. „sommaredighetskassa“, med syfte att hvarje delegare i kassan vore i tillfälle att njuta af en kortare semester och sämedelst hämta nya krafter till den långa och tröttsamma vinterkampanjen. Insatserna af hvarje sätтары är 10 mk månatligen.

— **Finlands boktryckarhistoria känd i England.** Vid 250-års jubileet af boktryckarkonstens införelse i Finland 1892, höll vicebibliotekarien dr V. Vasenius i universitetets solennitessal ett fint skt föredrag, hvilket sedan trycktetsi „Valvoja“ och i öfvertryck utdelades med „Suomen kirjapainolehti“. Detta öfvertryck, som aldrig varit i bokhandeln, har en af tjänstemännen vid det stora biblioteket i British Museum i London, mr E. Dundas Butler, fått kännedom om genom dr Vasenius' katalog öfver finsk litteratur för åren 1892—1895, och så har han rekviderat det och bedt om författarens tillstånd att få öfversätta det till engelskan. Öfversättningen är också redan färdig i manuskript och torde inom kort tryckas. — Tpbli.

— **Ryska handtvärfkare till Frankrike.** President Faure har genom skrivelse tillkännagifvit, att ryska handtvärfkare, hvilka i Frankrike önska förkofra sig i sitt yrke komma att stå under hans särskilda beskydd. På dessa grunder ha finska undersåtar samma rättigheter, hvarför vi uppmana dem, som tänkt sig resa utomlands för vidare praktiks erhållande att resa till Paris. Särskildt för maskinmästare vore t. ex. ett års vistelse i Paris lärerikt och till mycken nytta för yrket.

— **Mellanslag af messing** begagnas numera i Hufvudstadsbladets spalter, emedan mellanslag af stilmassa genom stereotypering blifvit odugliga.

— **Kuollut.** V. k. 23 p. kuoli Wiipurissa pitkällisen keuhkotaudin jälkeen kirjaltaja Emil Nyholm lähes 30 v. ikäisenä. Nuorukaisena työskenteli vainaja Östra Finlandin kirjapainossa, josta siten muutti katkaksijaksi N. A. Zillacuksen kirjapainoon. Ollen hiljainen ja vaatimaton luonteeltaan oli hän isäntiensä suosiossa ja jätti kaihon lukuisiin tovereihinsa. Suremaan jäi nuori leski ja pikkunen poika.

— **Teollisuushallituksen** käytettävänä olevista matkarahoista ammattiopetusta ja ammattitaidon kehitystä varten ulkomaille on tänä vuonna 750 mk saanut m. m. kivipainaja K. E. Andersson Helsingistä.

— **Latojain puute** on nykyään jötininenkin maaseudulla, päättäen siitä, että harva päivä näkee lehdissä ilmoituksia, että latoja saa paikan siellä ja siellä. Ja onpa niitä koetettu täältäkin saada, ja ehkä jokin on mennytkin ja useampi menisi jos vaan palkoista olisi sovittu, sillä, kuten tietty, tahdotaan maaseudulla useammin paikoin saada työntekijöitä melkein ilmaiseksi.

— **„Kirjaltaja“**, uusi suomenkielinen grafillinen alkakaasu-lehti, on ensimmäisen numeronsa laskenut julkisuuteen. Lehden ulkoasu on miellyttävä ja sisältö samoin terveellistä ja opettavaista kaikille ammattimiehille. On syytä toivoa, että etenkin maaseudun suomalaiset kirjaltajat eivät lyö laimin kannattamasta lehteä, joka on juuri heitä varten laitettu. — Lehden ohjelmasta oli tarkoituksemme mainita selvemmin jo viime numerossamme, vaan taittausvirheen takia jäi se puolinaiseksi, jonka takia teemme sen nyt, joskin paikoin samaan tapaan.

„Kirjaltaja“ ilmestyy 12 kertaa vuodessa joka kuun 10:tenä p:nä 12 à 16 sivuisena, päällylehdellä varustettuna folio-kokoisena vihkona, ja tulee sisältämään alkuperäisiä ammattiamme koskevia kirjoituksia sekä seuraten etevää ulkomaisia ammattilehtiä tekemään selkoa graaflisten ammattihaarojen edistyksestä suurissa sivistysmaissa. Päivän tapauksia ja etenkin uusia keksintöjä kirja- ja kivipainon alalla tulee lehti tarkoin seuraamaan, kuin myöskin toimeenpanemalla kilpailuja sekä niiden tuloksia julkaisemalla voimiensa mukaan toimimaan Gutenbergin taidon edistämiseksi maassamme, tämän kautta myös koettaen aikaansaada mallivaihtoa ammattilaisten keskuudessa. — Kirjoituksia valaisevia kuvia tulee lehdessä myös löytymään.

„Kirjaltajan“ tilaushinta on 4 m:kaa vuosikeräältä; oppilaille puolet eli 2 m:kaa. Tilaajat maaseuduilla suorittavat tämän lisäksi postimaksut (60 p:ää).

Tämänlaisen ammattilehden tulevaisuus maassamme, jonka kirjaltajakunta vielä on kovin pieni, riippuu tietysti siitä, minkä verran kannatusta se ammattipiireissämme tulee saavuttamaan. Tilaushinta on asetettu mahdollisimman alhaiseksi, jotta se ei kävisi raskauttavaksi. — Kehoitamme siis arv. ammattitovereita lehteä tilaamaan.

— **Kunnianosotus ja muistolahja.** Kallen päivän aamulla kävi Helsingin kirjaltajayhdistyksen laulukunta laululla tervehtimässä suositua johtajaansa hra K. E. Eklundia. Sittemmin annettiin hra Elle laulukunnan puolesta kiitollisuuden ja kunnioituksen osotukseksi kallisarvoinen hopeainen paperoskotelo, johon oli etukantteen piirretty saajan nimikirjaimet ja sisäpuolelle: „Hels. Kirjalt. Yhdist. Laulukunnalta 18²⁸/98“, toiselle puolelle: „Af Typ. Fören. i H:fors Sängkôr 18²⁸/98.“

— **Faktoriksi** Polncirkelnin osakeyhtiön kirjapainoon Haaparannalla on otettu hra J. W. Heikkell Oulusta.

Faktoriksi Ålandin kirjapainoon Maarianhaminassa on otettu hra G. Malmgren Suom. Kirjall. Seuran kirjapainosta täällä.

Faktoriksi Wuoksen kirjapainoon Käkisalmissa on otettu hra O. Korhonen W. Söderströmin kirjapainosta Porvoossa.

Alifaktoriksi Wasa Tidningin kirjapainoon Waasassa on otettu hra J. Holmberg Tilgmannin kirjapainosta täällä.

— **Tukholman kirjaltajat lakopuuhiissa.** Tariffikysymys on Ruotsin kirjaltajain kesken nykyään polttava. Isännistön taholta on ehdotus tehty, että olisi vahvistettava koko maassa voimassaoleva palkkatariffi latojille ja painajille. Tähän eivät Tukholman kirjaltajat ole voineet suostua, vaan ovat he Ruotsin kirjaltajaliiton hallitukselle ja Tukholman kirjapainojen isännille laatineet ehdotuksen erityiseksi tariffiksi Tukholman kirjaltajia varten. Tämän johdosta pitivät Tukholman kirjapainojen isännät asken kokouksen, jossa päätettiin pysyä kiinni tuossa maata varten yhteisessä tariffiehdotuksessa, jossa kumminkin Tukholmalle erinäisiä etuja myönnetään. Samassa kokouksessa päätettiin, että jos yhdessä tai useammassa Tukholman kirjapainossa työväki tekee lakon, on kaikissa muissakin kirjapainoissa isännistön puolesta lopetettava työt. Tähän on 20 Tukholman kirjapainon isännistöä suuren uhkasakon uhalla kirjallisesti suostuneet.

Tämä isännistön päätös ilmoitettiin liittohallitukselle. Tästä huolimatta eivät kirjaltajat ole alistuneet isännistön ehdotuksiin.

Myöhemmin tulleet tiedot kertovat, että lakko on saatu sovinnossa syrjäytetyksi. Toissa maanantaina oli lakko jo aivan ilmipuheamaisillaan, mutta saatiin kumminkin vielä toimeen yhteinen sovittelukokous, jossa kirjaltajain pääasiallisiin vaatimuksiin suostuttiin.

— **Suuri tulipalo kirjapainossa.** Joulukuun 4 p:nä iltapäivällä syttyi hirveä tulipalo Osakekirjapainossa Kristiaaniassa. „Typografiske Meddelelser“ kertoo siitä seuraavaa:

Tuli syttyi siitä, että lamppu painoahuoneuksessa, sijaitseva alimmaisessa kerroksessa, kaatui ja heti sytytti kuivamaan asetetut paperiarkit saaden täten heti alussa tarpeeksi virikettä ja silmänräpäyksessä oli koko huoneusto yhtenä tulimerenä. Painoahuoneesta tuli pian levisi toiseen ja kolmanteen kerrokseen ja kohta oli koko rakennus tulen vallassa. Rakennuksen vinttikerroksessa oli kirjansitomo ja tässä sekä kirjapainossa työskentelevä tyväestö, yhteensä noin 120 henkilöä, pelastuivat kadulle. 4 naisen ja 3 miehen kirjansitomo-osastosta täytyi kuitenkin katossa olevien paloluukkujen kautta paeta lähellä olevien talojen katoille.

Palokunta kyllä pian saapui paikalle, mutta koko rakennus oli jo silloin tulen vallassa: savu ja liekit tulvivat ulos kaikista ikkunoista ja kipunoita satoi yli kadun. Heti ryhdyttiin pelastamaan niitä, jotka olivat paenneet lähellä oleville katoille; useimmat pelastettiin sieltä riippuvia pelastusnuoria myöten, toiset kapusivat vesiputkia

myöten alas ilman mitään vahinkoa. Ainoastaan yksi mies ja nainen saivat pienempiä palohaavoja.

Päitsi rakennusta paloi joukko painopaperia, valmiita painotuotteita, käsikirjoituksia sekä painokoneita.

Kirjapaino rakennuksineen oli palovakuutettu 404,600 kruunusta.

Osa kirjapainon tyväestöstä ovat saaneet työtä kaupungin muissa painoissa, jotka ovat otaneet tehdäkseen osan tämän surullisen kohtalon alaiseksi joutuneen toiminimen töistä. Latojista on kuitenkin parisenkymmentä työttömänä, mutta saavat kuitenkin palkkansa 14 päivän ajalta ja ryhdyttäneet heti sellaisiin toimenpiteisiin, etteivät heidän tule kauvan työttöminä olemaan.

— **Till Agrarbladets tryckeri** i Köpenhamn har införskrifts en sättnaskin. I följd därpå hade styrelsen för Boktryckarföreningen i samråd med de typografiska föreningarna därstädes utarbetat tariff för maskinsats, hvilken tariff förelades innehafvaren af ofvannämnda tryckeri till rättesnöre vid utbetalande af lön för maskinsats. Men detta ville tryckeriets egare ej gå in på, hvarför alt arbete inom tryckeriet upphörde lördagen den 15 januari. Nu måste tryckeriet öppna underhandlingar med organisationen, hvilka rakte i 15 timmar, hvarefter Agrarbladets tryckeri måste böja sig för organisationen och rätta sig efter dessa bestämmelser.

— **Medlemsafgiften till organisationen** i de största af Tysklands städer skolen i alt uppgå till Fmk 2: 50 i veckan. Minimilönen i Hamburg, Berlin, Leipzig och Strassburg är Fmk 32—33 per vecka. Typ. Tidende.

Något om och till våra lärlingar.

Ur Tidn. för Boktryckarkonst.

(Forts.)

Med dessa synpunkter för ögonen bör en ung accidenssättare, då han mottager ett arbete till utförande, först öfvertänka frågan om ändamålet med arbetet, icke allenast med hänsyn till dess art eller klass, utan äfven till framställningen. Lagen om perspektivet kommer i tillämpning, och åt framhållandet i det yttre af arbetets innehåll och afsikt måste ägnas noggrann uppmärksamhet. Det centrala eller behärskande ordet eller ordsammanställningen i arbetet måste först tagas ut och få sin rätta plats, och sedan detta skett, anordnas det öfriga i förhållande till sitt relativa värde till det hela.

Det är på detta område som sättaren visar hvad han duger till, ty en korrekt behandling af det relativa i satsen visar, att arbetaren har en rätt uppfattning af perspektivets betydelse. Denna egenskap måste, om den icke är medfödd, förvärfvas. För många tager det dock aratal, innan han får ett rätt begrepp om saken.

Metoder förändras, principerna icke. Man bör akta sig att bryta mot perspektivet genom att i satsen framhålla saker af underordnad betydelse eller att låta det viktiga framträda underordnad. Nyttan af att på förhand uppgöra en plan för arbetet — papper och ritstift äro härvidlag viktiga hjälpmedel — kan ej tillräckligt påpekas. De skickligaste accidensarbetare teckna alltid ett utkast för sättningen innan de begynna arbetet.

Lättiläshet är en hufvudprincip i accidensarbeten och bör alltid eftersträvas. Öfverflödig användning af så väl ornament som sirade stilar verkar fränstötande och anses vanligen som bevis på mindre yrkesskicklighet. Ornament böra aldrig få inverka störande på läsbarheten. Tygla därför benägenhet som stundom gör sig alltför mycket gällande hos en del sättare, då sätteriet erhållit ny uppsättning af accidensmateriel. Härvid torde böra framhållas, att det anses som en sund regel att nyttja få ornament — enkelhet värkar alltid tilltalande. — Proportion och kontrast böra alltid väl uppfattas. Med rätt förståelse af dessa principer skall alltid en hel del bättre arbeten kunna utföras. Naturligtvis kan det ibland vara rätt svårt att få fram något vackert af en accidens, synnerligen om det fordras att den skall sammanträngas; men fordringarna på sammanträngning äro numera icke så vanliga som för åtskilliga år sedan, och uppfattningen hos kunderna och allmänheten om hur det skrifna tager sig ut i tryck har under de senare åren blifvit betydligt klarare med hänsyn till så väl accidenenser som annonser. Bemödanden göras till och med af en del beställare att uppställa manuskriptet så, att sättaren erhåller en god anvisning för framställandet af en vacker sats. Sådana bemödanden, i förening med en skicklig sättare, böra leda till ett arbetsresultat, som förtjänar uppmärksamhet.

Väl afvägda kontraster eller effekter framkallas icke alltid af olikheten mellan feta och magra rader, icke heller alltid mellan rader, satta

med större eller mindre typer, men mycket ofta af olikheten mellan långa och korta rader samt tillräckligt mellanslag mellan raderna eller grupper af rader, och ofta af allt detta i förening. Den individuella smaken hos arbetaren bör göra det lätt för honom att erhålla en vacker, väl afvägd kontrast med „tunga“ och „lätta“ rader och med förståndigt använda mellanslag — det senare en mycket viktig faktor, hvilket icke nog kan framhållas. Likaså bör uppmärksammas, att ullt tillräckliga marginaler erhållas. För finare eller lyxarbeten böra de hållas tämligen breda. För vinnande är en god effekt är, såsom förut antydts, nödvändigt, att det hufvudsakliga i arbetet vederbörligen framhålls, hvarjämte bör tillse, att underordnade detaljer, vare sig rader eller ornament, icke komma att stå i strid med eller dominera hufvudmeningen.

Som af det föregående synes, är ett godt och klart omdöme oftast af mera värde än årslånga experiment eller, rättare sagdt, ometodiskt „knog“. Beräkning måste ingå i arbetet. Om så icke sker, kan man arbeta år efter år och ändå aldrig komma öfver medelmåttan. Att arbeta utan eftertanke är en sak, som vi på det allvarligaste vilja tillhålla de unga att vakta sig för. Låt hufvudet hjälpa handen! Sålunda har den intelligente och tänkande arbetaren en omätlig fördel framför den mindre begäfvade och tanklöse arbetaren, som endast tager sitt arbete som maskinmässigt „knog“. Arbetaren bör därför alltid söka att utbilda sin själ och sin smak, hvilket blir till hans nytta, gör hans arbete mera värdefullt och honom själf mera värderad. Endast på detta sätt skall hans arbete blifva lättare, hans lif lyckligare och hans ställning förbättrad. Säkerligen bör detta utgöra en berömvärd ärelystnad hos hvarje ung typograf.

Tili

P. W:n perheelle kerätyistä varoista:

Hufvudstadsbladet in kirjap.	23: —
Sentraali kirjap.	21: —
Simeliuksen kirjap.	14: —
Nya Pressen	13: —
Kirjallisuuden seuran kirjap.	13: —
Tilgmannin kirjap.	11: —
Weilin & Göös in kirjap.	7: 25
Arvidssonin kirjap.	6: 75
Petterssonin	5: —
Päivälehdet	4: —
Yhteensä	118: —

Helsingissä 4/1,98.

A. J. Jakobsson.

Alma Kjellin.

Breflåda. Kirjelaatikko.

Herr Frans Ahlroos! Utrymmet medgifver ej brefvets införande.

Annonser. Ilmoituksia.

Boktryckeri Kalender 1897

utg. af Wald. Zachrisson.

Pris: 2 mk 80 p., postporto oberäknadt.

Formatet betydligt utvidgadt.

Värdefulla uppsatser.

Väl utförda illustrationer.

Konstnärliga annonser.

Hvarje typograf som vill följa med utvecklingen på det typografiska området bör ej sakna detta värdefulla arbete.

Rekvitioner torde insändas till C. A. Bernström, Båtsmansgatan 22, Helsingfors.

OBS! Från härvarande Typografiska Förenings lokal har på ett oförklarligt sätt förkommit ett ex. af Nordins Handbok i Boktryckarkonst. Den rättsinnige innehafvaren af boken ombedes återlemna den till Bibliotekarien.

Helsingissä 1898.

J. Simeliuksen perillisten kirjapaino osakeyhtiö.